Makale Türü: Kitap İncelemesi /
Book Introduction
Değerlendirme Geliş Tarihi: 12.02.2026
Değerlendirme Kabul Tarihi: 16.04.2026

KAVUNCUOĞLU, Efrail Furkan (2026), Kitap İncelemesi,
Yeni Türkiye'de Yeni Kuşaklar,
Tezkire Dergisi. Yıl: 35 Sayı: 96. (255-264).

Seçkinleştirme Karşısında Bariyer Semtler/ Kimlikli Mekanlar*

Efrail Furkan KAVUNCUOĞLU**

Aktay, A. (2022). *Yeni Türkiye'de Yeni Kuşaklar.* Tezkire Yayınları. 2. Baskı, s. 224, Ankara- ISBN 978-605-9835367

Başlangıç çizgisi olarak ele alacağım giriş bölümüne ithafen değerlendirmelerim sınırlıdır. Kitabın bölümlerinin niteliği ve neyi ele almak istediği, nasıl temellendirildiğinin özet niteliğinde bir tarifi yapılmış. Ben bu noktada kitabın bütünü açısından ele alındığında içerik açısından verilen bu tarifin ekseninde bir çarpıklık veya eksiklik göremedim. Girişin bütüne hizmet ettiği çıkarımında bulunabilirim. Anlatılmasını önemli bulduğum nokta, değerlendirme yazımı şekil ve içerik olarak nasıl işleyeceğimdir. Okurken üzerinde durduğum açı, paragrafı yazar işlerken hangi niyet veya ideolojik saikleri dayanak noktaları olarak hedefe aldığını ve sosyolojik açısının ne olduğunu anlamaya çalışacağım. Bunu yaparken şekil itibariyle okurun okuduğu paragraf direkt olarak aktarılacak ve irdeleme yazısı kaleme alınacaktır.

Ana Hatlar İçinde Seçilmiş Yazılar

> "Psikoloji ve sosyoloji gibi sistemin işleyişini sağlayan taşeron bilim dalları tarafından her fırsatta, bireyin yoksunluk duygusu ile yaşamasının tehlikeli olacağı vurgulanıyor. Öncülüğünü Sartre, Freud, Nietzsche gibi isimlerin

* Bu Kitap Analizi, Aydın Aktay'ın 2019'da Değişim Kitabevi bünyesinde ilk baskısını yaptığı *Yeni Türkiye'de Yeni Kuşaklar* adlı kitabının içeriği ile ilgilidir. Öğrencisi Efrail Furkan Kavuncuoğlu'nun söz konusu kitaba bu eleştirel ve katkı amaçlı analizi 2025'te Tezkire Yayınları bünyesinde genişletilmiş ikinci baskısı yapılan bu kitaba oldukça yön vermiş katkıda bulunmuştur.

** Karadeniz Teknik Üniversitesi, SBE Sosyoloji ABD Öğrencisi, kavuncuoglufurkan@gmail.com, ORCID: 0009-0008-8483-8009

> yaptığı özgürlük savaşçıları bir vakit televizyonlarda meşhur bir reklam örneğinde olduğu gibi bir elinde cep telefonu ile dağda bayırda yalnız dolaşarak "ben özgürüm" diyen genç kız ve erkeklerden oluşan modernliğin tetikleyicisi olan kapitalizmin dinin havarilerini üretiyor."

Bu noktada belirli filozofların varoluşçu olmaları vasıtasıyla bireyi vurgulayan yapısı hedef alınmaktadır. Bireyin varoluş sürecinin açılımlarını yapmaya çalışan bu feylosofların söylemleri ekseninde onların söylemleriyle yaratılan bir pazar olduğu/bulunduğu varsayılarak ve toplumda türeyen aile bağlarından kopuk bir tipoloji geliştiği söyleniyor. Bu yönden ele alındığında bir nedensellik sezinlense bile yazarda bu anlamda indirgemeci bir tavrın görüldüğünü söylemek pek mümkün. Bunu biraz açmak gerekirse bu kişilerin gelenekçi yordamlardan uzaklaşıp kişilerin kendilerini yaratmaları gerekliliklerine yaptıkları vurgu kapitalizmin hızlı işlemesi için yapıldığı düşüncesi komplocu bir bakış açısını ele vermektedir. Bu noktadan hareketle söylenebilir ki bu tip filozofların bu tarz söylemlerinin bağlamlarından kopuk bir biçimde ele alındığında farklı ve yanlış algılamalar yaratabileceğini, çarpıtılmaya neden olabileceğini gözden kaçırmamak gerekiyor. Devamında ise;

> "Aydınlanma felsefesinin, hümanizma üzerinden bireyi özne kılma çabalarının uzantısı ve devamı olarak son yüzyıla damgasını vuran egzistansiyalist, nihilist filozoflar nedeniyle özgürlüğüne düşkün bireyler giderek çoğalıyor… (s. 23)"

İndirgemeci tavrın devam ettiğini söylemek mümkün, belirli bir yöndeki ilgi ile edinilen genelleyici çıkarımın bütünlüğü, konunun betiminin bir küçük parçasını göstermekle yetinir. Çoklu nedensellikler silsilesini göstermeyi ihmal edebilir. Bu noktadan şu söylenebilir: Yazar; aşırı uçta vurgulanan bireyciliğin rahatsız ettiği, öznenin dayanışmacı rolünün bunun etkisiyle dezenformasyona uğramasının, onun bu yolla özgürleştirileceği savının bir yanılsama olduğunu vurgulamak istemiş olabilir. Buna benim de katıldığımı belirterek söyle bir ekleme yapılabileceğini söylemek isterim; Yazarın bağlamının, geleneklerine sıkı bir biçimde bağlı bir aileden veya geçmişten geliyor oluşunu bilmek önemlidir. Onun diğer paragraflarındaki dilinden sezinlendiğim kadarıyla bir yeni çözüm önerisi, günümüzün araçlarıyla yaratılan bu yanılsamanın nasıl giderileceği yerine, geçmişe duyulan bir özlemi veya o yılları kerterize alıp bugüne kıyasla bir veri ve analiz kapsamına girdiğini algıladım. Bu bir çözüm değildir. Hiçbir şeyin bitmediği, her şeyin değiştiği bu dünyada, eskinin yeniye yenilmesi kadar daha doğal bir durum olamaz.

Kurumların ve teknolojinin donattığı bireyi geriye götürmenin mümkün olmadığı gibi, bireylerin geriye sarıp giderse bunun kendileri ve dünya için daha faydalı olacağı düşüncesinin iyi niyetli bir yanılsamadan başka bir şey olmadığı söylenebilir. Her ne kadar yazarın geriye sarmak gibi bir önerisinin olduğundan emin olunamasa da bu tarz modernlik, teknoloji, bireysellik eleştirilerinde yaygın olan kabullere dönük bir eleştiri olarak bu durumun okunması gerektiği söylenebilir.

> "Kapitalizmin, pazarını genişletmek ve müşteri sayısını arttırmak çabalarının en görkemlisini ise kadını sosyal hayata sokma konusundaki enerjisi ve becerisini gösterdiği performansta görüyoruz. Erkek egemen bir dünyada istediği gibi at koşturamayacağını bilen kapitalizm, istediği ürünü pazarlayacağı, arzularını kolaylıkla şiddetli bir ihtiyaca çevireceği en kullanışlı müşterisi olarak kadını belirlemiştir…"

Kapitalizmin tüketici rolünü oynaması gerektiğini belirttiği kadın cinsiyetinin yine bu tüketim kültürünü bunun üzerinden programlayacağı da pek aşikârdır. Paragrafın devamında görece gözlemle portresi çizilen kadın öznesinin günümüzde sıkça rastlanan bir tipoloji olduğu varsayımını kabul edebiliriz. Fakat buna dayanarak, her ne kadar yazar bu kitapta böyle bir öneri ve iddiada bulunmasa da onların evde olması veya erkeğin vicdanına ve teslimiyetine bırakılmaması gerekliliğinin altının çizilmesi gerektiğini düşünüyorum. Çünkü kitapta örtük olarak sanki bu teslimiyete ve eve hapsolmaya onay varmış gibi bir hava esmektedir. Bu durum bazı yanlış anlamalara ve çıkarımlara sebep olabilir. Kadınların bu paragraftan anlaşılacağı üzerine bir ikilik üstünde yaşayan bir forma sahip olduğunu söyleyebiliriz. Kapitalizmin tahakkümü mü? Eril tahakküm mü? Bu noktada dikkat edilmesi gereken husus uç alanlardan kaçınmak ve kişinin kendi bağlamını ve gerçekliğini anlayıp bu ikili tahakkümle nasıl sağlıklı kalabileceğini saptamak. Bahsi geçen paragrafta kadınların özgürlüğü anlamında bir şey söylenmediğini, gözden kaçırılmış bir husus var ki ele alınan yorumun, özgürlüğün yadsınıp onu sadece kapitalizmle eş değer hale getirmeye delalet etmesine neden olabilir, bu da yorumun basit/sıradan kalmasına yol açabilir.

> "Bu süreç boyunca bu çocuklar, ailelerini kefaret mahiyetinde her türlü alışverişe zorlayacak bir tür bireye dönüştürler. Artık, anne – babaların çocuklarına toplumsal rollerinin gereği olan normlarla yaklaşmalarına izin verilmiyor. "Çocuklarınızla arkadaş gibi olun" telkinleriyle ikna edilen ebeveynler zamanla anne – babalık yeteneklerini yitirdiler."

Kitapta yazarın tenkit edilme kapsamında ele alınamayacak ve haklılık onayını en güçlü alabileceği bir paragrafı da buydu. Çünkü günümüzün aile kurumuna yabancılaşan çocuğun güzel bir özeti niteliği taşıyor. Pedagojik yalanların ivme kazandığı bu günümüz dünyasının, alanında teknokratlık iddiası taşıyan sübjektif beyanlarla, süslü söylemlerle anne – baba eylemleri düzenleniyor. Kişilerin bağlamları içinde yaşanılan koşullar, onun öz – benliği ele alınmadan yaratılan bu toptancı söylem anlayışı, aileler ve yetiştirilen çocuğun öz habitusu içinde kırılmalara sebebiyet veriyor. Bu tip ikili fayda anlayışları bir miktar anlaşılabilir, fakat bu türde yazılmış, makale, dergilerin, kitapların sadece ticari bir amaçla kaleme alındığı da söylenemez. Bu vasat teknokrat yapının post-modernitenin yarattığı söylem-iktidar boşluğundan belli bir çerçevede faydalanıldığı söylenebilir ki bu da diğer bir paragrafın konusu olsun:

> "Her tür hiyerarşiyi yok etmeyi hedefleyen postmodern paradigma, cinsel kimlikler arasındaki hiyerarşiye de bir ayar vermiştir. Artık cinsel kimlik tercihleri de seçenekler arasındadır. Çoktan seçmeli tercih kültürünü benimsemiş bir tüketim toplumuna uygun cinsel kimlik algısı vardır artık hiçbir cinsel kimlik tercihi ayıplanamazdır. Çünkü bu durumda homofobik olarak lanetlenme an meselesidir."

Postmodern paradigmanın yarattığı belki de en güzel şey çoğunluğun tiranlığını ortadan kaldırmak için bir alan yaratıyor olmasıdır. Tarihten bugüne dek gelişen cinsel yönelimler veya farklılıklar an beyan ortadadır. Bunu görmezden gelmek bilim etiği açısından en başta ters düşmeye neden olacaktır. Bu nokta da homofobik söylemin geliştirilmesinde baskılanan ya da itibarsızlaştırma, kutuplaştırmaya yol açacak eylemlerin söylemlerin bir anti – tezi olarak ivme kazandığı söylenebilir. Her gelişen anti – tez gibi o da cinsel yönelimin dışında kalan söylemlere bir perde çekmek, bariyer kurmak gibi iyi niyeti su istimal eden bir yapıya bürünmesi pek olasıdır. Toplumsal Cinsiyet eşitliği/eşitsizliği bağlamında son dönemlerde gelişen gündemin bir eşcinsellik despotizminin yarattığı lobici anlayışa teslim olunması düşünülemez. Tv lerde veya sosyal medyada gündeme gelen homoseksüel ya da eşcinsel despotizmine varan sahnelere ve tavırlara karşı bir duruş sergilemek gerekmektedir. Bunun üzerine eklenmesi gereken bir başka konu ise, 80'li ve 90'lı yıllarda solun sahiplendiği kimlik politikaları. Kişilerin kendilerini homoseksüel, heteroseksüel, Müslüman, alevi, gibi birtakım söylemlerle anlamlandırması toplumun atomizasyonuna ya da toplumsal kutuplaşmaya neden olmuştur. Bunu sağlayan itici güç ise, toplumdaki ezilmiş, dezavantajli

kesimleri sahiplenme rolünü özcü bir anlayışla üstlenmek isteyen solun, sol politikalarının girişimleridir. Bu noktada bu girişimlerin ve buna bağlı politikaların sosyal bilimler ekseninde geniş bir tartışma ve tavır alma kültürü yarattığını ancak bunun sonucunda da ortaya bilimsel bir ciddiyet koyamadığını hatta bu anlamda bir erozyon etkisi yarattığını söylemek de pek yanlış olmaz. Çünkü sol tüm bu sorunları ve konuları uygulamaya dönük çözümler ve bilimsel anlayışı zenginleştiren teorik bir arka plan oluşturmak için değil görece günlük aktivasyon, reaksiyoner ve eylemci ihtiyacını gideren bir çerez mesabesinde ele alarak tüketim kültürüne ve popüler kültüre hapseden bir konuma indirgemiştir. Sola göre kişiyi tanımlayan şey söylemleri ve eylemleri yani aksiyonudur. Post modernitenin yarattığı bu iktidar söylem boşluğu artık oldukça hareketli gibi.

Derrida'cı Yapı Söküm Analizi Tekniği İle Genç Kuşaklara Bakış Örnekleri

Eleştiri parçalara ayırmadır. Oluşturulan bütünü söküp, parçaları tanıtmaya çalışma, bağlamı açma, açılan yeni alanları keşfetme çabasıdır. Bu argümanın felsefi arka planı Derrida'nın yapı sökümüne delalet eder. Söylemden hareketle dört temel aşama ile tenkit gerçekleştirilmeye çalışılmıştır; Betimleme – Yorumlama – Yargılama – Kuramsallaştırma.

> "Kültür Endüstrisi tarafından bir yandan pazarlar ve ihtiyaçlar üretilirken diğer taraftan da tüketiciler mümkün olduğunca aynı dil, din (sekülerizm), zevk ve tercihlere sahip kılınarak ve bu yolda reklam, iletişim, popüler kültür ve ikonları kullanılarak kitleleşiyor (s:24)."

Geniş bir çerçeveden ele alınması gereken bir paragraf, bu reklam çizgisinde gerçekleşen bireyin hem psikolojik ve sosyolojik yansımalarını bir perspektif dahilinde görmemiz mümkün. Modernizmin çizdiği standardize ettiği ideal en güzel alt metinli sloganıyla servis edilen reklam kapsamı, kitle iletişim araçlarının dönüşümü ile başka bir noktaya evrilmiş durumda. Post modernizm ile bu içi katı yapı akışkanlık kazanmış biçimi değiştirilmiş, fakat verilmek istenen öğreti aynı kalmış "ürünü alan öznenin diğer alıcılardan daha üstün olduğu, ürüne sahip olduğunuz takdirde sizde bu üstünlüğe kavuşabilirsiniz telkini." Aynı pazarda yer alan firmalar, aynı ham maddeyi kullansalar bile kazananın belirlendiği alan reklamlar aracılığıyla kurgulanan ikna etme yöntemleri. Bu noktanın sosyolojik parselinin karşılığı, izafi olarak gözlemlenebilen simüle edilmiş reklam bağlamını bireye hileli bir sınıf atlama

hissini yaşatmasında gerçekliyor. Özne kendi realitesinden koparılıp, aldığı nesnenin kitleler etrafında nasıl algılandığıyla ilişkin suni çatlamaya müsait bir algıyla örtüşüyor ki, bunun kırılımı da çok uzun sürmüyor. Bütün bunlar, tüketim kültürünü oluşturan psiko – sosyal dinamiklerin bir yönünü tarif eden anlatı şeklinde de okunabilir. Bu şekilde, kitabın bu paragrafı ile yönü ve işlenen konu dahilinde bütüne işlevi olabilecek bir düstur geliştirilebilir:

> "Seçenek bolluğu küfranı nimetin sebebidir. İsrafın, aç gözlülüğün, tüketilen ilişkilerin ve değerlerin nedenidir. Kolayca saf değiştirir insan seçenek bolluğunda… Postmodern zamanların ruh halini yansıtır her şey. İlişkiler geçicidir ve arzuları tatmin içindir. Gönlü zenginleştiren sohbetler yerine vakit geçirme amaçlı, eğlenceye odaklı Chatler vardır. (s.30)"
>
> "Bu anlamda hayat sevgi ve ilgi delisi bireylerin manyaklık arenasına dönüşüyor… Kariyer yapmak, şöhret olmak, başarı kazanmak, statü elde etmek, mevki makam elde etmek bir çalışma masasının arkasında poz verebilmek… (s. 31)."

Bu iki paragrafı bir bütün ve sorun halinde hedefe alabilmek mümkün: Bir sonraki paragrafı çözüm önerisi niteliğinde ele alıp başka bir formülünün olduğunu göstermeye çalışmak da... Çok opsiyonlu durum yaratımının kazananı dürtülerdir. Post-modernitenin özneyi merkezden uzaklaştırması, merkezi öznenin hazzına hizmet etmeye meyil ettirmiş gibidir. Espri bağlamında söylenen bu cümle, kamu alanları ve bireysel alanların ayrımında ki tartışmayı gündeme getirmek içindir. Bu iki formun başlangıç noktası kamu alanlarının bireysel alanı tahrip edeceği bunun ise özgürlük çizgisinde yer alması gereken bireyin hakkından mahrum kalmasıyla sonuçlanacağıydı. Şimdi ise tam tersi artık kamu alanları bireysel alanların işgali altında ve mahremiyetin özgürlüğün tehdit altında olduğu görülmektedir. (Bauman: akışkan modernite). Paragrafın bağlamının, anlamların boşalması, hazzın ivmelenmesi olduğunun bunun bir yansımasının da sosyolojik bir zeminde somutlaştırılabilir olduğunu göstermek gerekiyor. Bu noktada bireyin hazcı ve bencilleşmesinin kamu alanı ve bireysel alan tartışmalarının içinde bir karşılığının olduğunu görmenin önemli olduğunu düşünülmelidir. Yazarın perde arkasında bilincini anlam merkezli kurguladığını varsayarsak, konfor alanının ekseninde bu hazcı yapılanmayı imalı bir küçümseme ile yermesi olağan ve doğal. Özgüvenini ve öz saygısını sermayesinde bulan bireyin çerçevesi politik bir açıyla da okunabilir. Tekrar tehlikesine düşmeden paragraf bağlamının kamusal ve bireysel alanın sosyolojik yönü ile ele alınıp somutlaştırılırsa daha fonksiyonel olacağı da bir başka gerçektir.

> "Ancak öbür dünya fikri çocukça bir inanış, hatta bilimsel olarak olanaksız bir uyuşturucu gibi yorumlandığında kişi, başarılı olmak ve kendini gerçekleştirebilmek baskısını hissetmeye başlar. Çünkü kendini gerçekleştirebilmek için tek şansı olduğu, bu şansın da tüyler ürpertecek kısa olduğu bilinciyle yüzleşir… (s. 37)"

Botton'a atıfla girişilmeye çalışılan bir çözüm önerisi tasarısı gibi algılanabilecek bu paragraflarda da başka bir ibrenin gösteriminde okuma gerekmektedir. Pozitivistler gibi küçümser, özgüvensiz kişilerin din ile teşne olacağı düşüncesine ters olarak, bu durumun, varoluş çizgisi içinde ele alınması gerekmektedir. Konuyu negatif ideolojik yükünden arındırmanın, kutuplaşmanın önüne geçmesi yönünden ve nesnelliğini arttırma gibi pozitif yönleri ile okumanın fayda getireceği de bir başka önemli husustur.

De trop: fazladan demek, bu kavramsallaştırma Sartre'a ait, insanın öbür dünya inancı ile kurduğu ilişkiyi betimlemek için kullandığı bir aparat. Bazı insanlar dünyanın tek bir tanrı tarafından idare edilmesi, evrenin mekanik düzende ilerlediği düşüncesi ile rahatlama, sığınma ihtiyaçlarını karşılarken, bazıları ise evrenin kaos ve şans ile hareket etmesini umursamazlar. Bu bir his meselesidir ve psikolojik bir nedene bağlı olması hasebiyle de rasyonel bir açıklama yapılması çabası sonuçsuz/akim kalacak bir şeydir. Ya da pozitivistler, Müslümanlar (diğer dini inanışlar; tesit, deist, ateist, agnostik vs. gibi.) gibi damga niteliğinde olan çıkarımlar yapmamıza sebebiyet verecektir. Bu çözüm önerisi bu betimin ışığında eylemlerin değer yüklü olmasını sağlaması açısından da yetersiz kalacaktır. Durumlar o kadar çok bireyi uyarıcılarla donatmıştır ki bu düşünce kalıcılığını yitirecektir ki bunu izafi olarak gözlemlemek de mümkündür.

Ticaret, Din ve Eğitim İlişkileri

Eğitim kanalıyla ahlaki öğretilerin, aklın ışığında verilmesi, bu keşmekeş çözümünün kendi kültürel yapıntılarımızın içinden çıkacak bir aydınlanma ile çözüme kavuşacağı düşüncesi tarafında yer almak gerekir. Ahlak içselleştirilmedikçe bu tip çözüm önerileri kısa vadede sonuç vermeyecektir.

> "İmam hatip okullarının sayısının arttırılması çabaları, dindar nesil yetiştirme projeleri ve Osmanlıca eğitimi gibi uygulama pratikleri, bu aciliyet refleksi öne sürülen çözümler gibi durmakta. Bu uygulama pratikleri ile ilgili en önemli kuşku, sorunların gerçek anlamda nedenlerinin doğru tespit edilip edilmediği ile ilgili gibi dursa da, aslında daha temel sorun, bu uygulama

pratiklerinin muhatabı olan yeni kuşakların kişilik özelliklerinin ve beslendikleri sosyal siyasal, ekonomik ve ideolojik zeminlerin doğru anlaşılıp anlaşılmadığı sorunudur (s. 39)."

Siyasi aktörler ve realite arasında ki ciddi kopukluk olduğunu şu süreç ve paragraf anlamı bağlamında söylememiz pek mümkün. Yazar paragrafın devamında bağlamını neo – liberal ekonomi politikaların ve tek bir sektörün yarattığı sosyal tahribatın analizini yaparak durumu açıklama gayreti içine girişmiş. Bu kapsamda söylenebilecek olan, realite ve siyaset arasındaki kopukluğun kaynak sorununun bu olmadığını ancak küçük bir yönü olduğuna dair inanç ifadeleridir. Temsili demokrasi anlayışının, bu kopukluğun yaratılmasında ciddi bir tahribat yarattığı, ana kaynak problemin bu siyasi pratikle ilişkili olduğu da gözden ırak tutulmaması gereken bir husustur. Evrenin 21 milyon olduğunu düşünürsek örneklem kümemizi 600 kişiden oluşturup, bu örneklem kümesini 21 milyonluk evrenin temsilini sağlayabilir ve devamında hata payı olarak %1 olduğunu öne sürersek, nicel araştırma yapan bir sosyoloğu ya kahrından öldürürüz ya da gülmekten ağlatırız. Bu şekilde alınan kararların demokratikliği konusu irdelenebilir bir hale gelmiş olduğu gözlemlenmektedir.

Z kuşağı bağlamında alınan bazı kararların bir karşılığı olsa da şüphesiz bu iktidarın hiyerarşik gücünü dayanak olarak kullanması, bu yolla pratiğe dökme formülünü devreye sokması hegemonya kanallarını çalıştırmasıyla ilintili olacaktır. Bağlamımızdan kopmadan realiteyi yakalamak için katılımcı demokrasinin mekanizmalarının çalıştırılması gerekmektedir. Bu yalnızca Türkiye'nin değil, demokratik anlayışla hareket ettiği iddiasında olan bütün ülkelerin bir sorunudur. Konu başlığına bağlı olarak siyasal iktidar yeni kuşağı demokrasi anlayışı ve pratiklerinin irdelenmesi ve dönüşümünü sağlaması içinde anlayabilir bir noktaya dönüşeceği umulabilir.

"Hakikaten geriye dönüp baktığımız da 20'li, 30'lu, 40'lı her yaş döneminde insanlar, tuhaf davranış, düşünme kalıpları, ilgi, zevk ve tercihlere sahip oluyorlar. Adeta geriye dönüp kendimizi yokladığımızda sanki bugünkü ben ile hiçbir alışverişimizin veya bağımızın olmadığını düşünüyoruz… (s.67)."

"12 eylül sonrası sağ – sol hikayeleri ile korkutulan gençlerdi. Ekseriyesi 1990'lı yıllarda ergenlik ve gençliğini yaşadılar, etliye *sütlüye karışmadılar… Böyle olduklarında tüm camialar "- gençlik nereye gidiyor böyle?" şeklinde ağlaşıyordu… Öncekiler sonrakileri beğenmez kuralı mı işliyor hep acaba? Sonrakiler beğenilse, bu öncekilerin beğenilmediği anlamına mı gelmektedir? İlginç bir paradoks gerçekten. (s.*107)

Bu iki paragraf, Parmenides'e karşı Heraklitos ontolojisini kazanmış göstermektedir. Oluş çizgisinde insanı resmeden ve onu rasyonel imgeden ayıran bir çizgi. Temelde yapılan bu anlatı hem yazarı hem de yaygın Türk aydını tipolojisini eleştirmeyi hedeflemektedir. Temelde zihinde kurgulan kristal, tahta, kerpiçten saraylar belki de hiç sistematiğe oturtulmamış düşünce bağlamı (dürtüseller) artık meşrebine göre konfor alanlarımızı oluşturmaktadır. Görünen o ki yaratılan anlam dünyaları kalıplara dökülmekte ve bu toplumsal döngüsellik üzerinden okunmakta, pesimist ve optimist tablolar çizilmektedir. Bunun ontolojik ve epistemolojik bir karşılığının bir yöntem sorunu olduğuna dair ipuçları taşımaktadır. Bu oluş çizgisi insanın ideal şeması haline gelmeli, bunun üzerinde temellendirmeliyiz. Aydınlarda tecrübi bilgi birikimini küçümseme yoluyla teorik bilgiyi kutsamalar, onun dışına çıkan davranış durumlarını damgalama pek görülür bir durumdur. Yazarın da çalıştığı Jenerasyonel teorinin de akademi bağlamında tartışılır bir çizgisinin olduğu söylenebilir. Çünkü bu teori büyük bir evreni ele alması ve makro açılımlara, söylemlere sebebiyet vermesi durumuna içkin belli başlı sorunları içinde barındırır. Teori, akademi simülasyonu içinde tartışmaya açıksa bile iş dünyası için önemi gözle görülür düzeydedir. Teorinin oluşum aşamasındaki epistemolojik ve ontolojik sorunların yanı sıra bu yordamla hazırlanan resmedilen tablonun objektifliği her dem sorgulanabilir. Kıssadan hisse: Gözlemlerimizi bilginin tahakkümünden, lanetinden olabildiğince uzaklaşarak yapmak, anlamı bağlamında anlamaktır.

Değerlendirme ve Sonuç

> "… Türkiye Cumhuriyeti'nin savaşlar sonrasında modernleşmeye koşut olarak bir yandan resmi ideolojinin politikaları doğrultusunda yaratmak istediği nesil ya da kuşaklar; öte yandan bu tepeden inmeci jakoben anlayışa direnen kuşaklar…" (Sonuç Olarak Ek; s. 114).

Kitap sonuç bölümündeki bu ifadelerle, çarpık modernleştirilmenin kırılımlarını ve jenerasyonlar üzerindeki etkisini bunun çözümündeki gerekli çerçevelerin de bu donanımdan eksik olduğu vurgulanarak sonlandırılmıştır. Bu eksende yapılan yorumu hakkaniyetli bulmak ile beraber eksik kaldığını da söylemek gerekir, ana sorunun yöntem belirlemedeki eksikliğimizden kaynaklandığı varsayımını saklı tutarak... İttihat ve Terakki ve Ali Rıza Bey döneminde belirlenen pozitivist görüş ki bunun uzantıları olarak Kemalizm çerçevesini gösterebilirsiniz. Bunun jakobenist tarzının entelektüel alanda po-

püler bir tartışma olduğu gözlemlemekteyim. Bunun yanı sıra daha önemli olacak diğer nokta, pozitivizmin ontolojik ve epistemolojik temelleri üzerine yapılan çalışmaların yeteri kadar olmaması, anti – tezi üretecek güçte yeni yöntemler üzerinde durulmamasındandır. Pozitivizmin siyaset anlayışının salt halinde ithal edilmesi onu katı biçimde doktrinleştirilerek kemalizm çatısı altında hayatiyet verilmesine neden oldu. Onun ise anti tezi bir başka dogma olan İslam ontolojisi oldu. Batı ise bu anti-tezi çağdaş felsefe okulları ile entelektüel arka planı olan yeni yöntem keşifleriyle oluşturmuş oldu. Bizim problemimizin kaynağı, metodolojik yanlışlığa fazla maruz kalıyor oluşumuzdan, tek tip salt merkezli siyah – beyaz, iyi – kötü gibi dikotomileri hayatımızda barındırmamızdan kaynaklanmaktadır.

Kitap analizine konu edilen ve ele alınan paragrafları yeni bir şey söyleme veya uzantılarını keşfetme çizgisinde değerlendirmek gerekir. Konular uzun ve detaylı biçimde ele alınabilirdi ama kitabın ikinci baskısına daha faydalı olacağı inancıyla ve bağlamdan kopma tehlikesini aşmak adına konuların ve uzantıların özünü verme yolu tercih edilmiş, bu tercih ekseninde tenkit inşası oluşturulmuştur.

Kaynakça

Aktay, Aydın. (2019), *Yeni Türkiye'de Yeni Kuşaklar*, 1. Baskı, Değişim Kitabevi, Sakarya

Aktay, Aydın. (2025), *Yeni Türkiye'de Yeni Kuşaklar*, Genişletilmiş, gözden geçirilmiş 2. Baskı, Tezkire Yayınları, Ankara.